

amb el seu *Burvida*, és més fidedigne; i si en *Ūbeda* no ha caigut la -D-, com ho ha fet en cast. *limpio* LIMPIDUS, és perquè aquest nom de la vila de la prov. de Jaén és mossàrab, llenguatge que conservava les sonores, així com ho feia amb les sordes intervocàliques; en tots els altres noms moderns d'aquest origen la *d* està apuntalada en una consonant precedent, i per tant no havia de caure. *Carcolze*, un altre poble de Cerdanya (dit *Karchobite* en l'acta de 839), amb la seva *z*, està més d'acord amb -D- que amb una *t* ultracorrecta. V. ara molts més compostos paral·lels en l'art. *Galleuda*.

En la forma moderna *Olopte* la -*t*- podria ser resultat secundari del grup complex *rbd*: com ho mostren ja les mencions medievals que des de 1177 (i en una de les versions de l'Acta SdUrg) tenen *rbd*; la ultrallatinització -*bite* és en dos imitadors dels escribes de l'Acta. En canvi la *b* del 2n. component tenia articulació fortament oclusiva pel fet de ser inicial i el seu valor significatiu, 'camí'. I per consegüent ensordí la -D-, més feble per context fònic i per semàntica.

Convé acabar explicant alguns noms bascoïdes que podrien semblar parents pròxims d'*Olorbide*/*Olopte*. *Lorp* poblet del Coserans, prop de Saint Girons (Arieja) i amb un eco en el Bearn, ja molt prop del límit amb el basc: *Lurbe*, mun. 10 k. al S. d'Oloron [ja *Lurbe* a. 1385; P.Raymond *D.Top.BPyñ*]. Són derivats del bc. *elur* 'neu', amb -BE: o sigui 'al peu de les neus, dessota els Pirineus'; d'ací el cogn. cat. (immigrant) *Llurba*.

Més encara podria temptar-nos *Ororbia* poble agre. al mun. d'*Olza*, p. jud. de Pamplona; però ja ens desvia d'*Olopte*, la menció més antiga d'aquest nom, *Oreribia*; en efecte afegeix Mitxelena (*Fo.Li.Va.* 1, 40) que un home *Domicu Oreriviaco* figura en un doc. de 1225: o sigui 'Dominicus el de *Orerivia*'; i en un altre doc., de 1270, hom ha cregut llegir *Ororuuu*, sens dubte incorrectament per *Ororvia*. No és clara l'etim. d'aquests, només ho és que que aquí hi ha *ibi* 'riu', amb caiguda de la *i*; com que és lloc dependent de *Olza* i aquest conté evidt. *olo* 'cabana, botiga' (amb el trivial sufix toponímic -*tza*), potser es tracta de *olo-iri-ibi-a* (amb contracció haplògica) 'el riu del poble de *Ol-tza*'. Descartem tota possibilitat de fer venir aquests noms o el nostre *Olorbide* del citat *Arrotz-pide*, que no sols la *A*- sinó la -*rr*-ens barrarien el pas. Pel que fa a *Olorda* veg. ara l'art. següent.

¹ Com que és una mica sorprenent que aquí el capbreu doni la mateixa forma que l'Acta, i a la còpia del XII hi hagi la forma més vulgar, quan en general és a la inversa, em pregunto si no hi ha hagut transposició, per confusió de la impremta o de l'original que se li donà.— ² *Orots* és comú al ronalès i als tres dial. bc-fr. Tant significa «ternero

(macho)» com «macho» aplicat a d'altres animals; Azkue s'inclina a creure que aquells especialitzen el sign. propi o primitiu; però més aviat és de creure que hi ha hagut generalització, potser anant a la recerca d'un terme genuí que n'evités d'altres on els ultra-puristes bizkaitarras flaireessin un «horrenderisme»: Duvoisin usa *leboin orots* per a «lion mâle»: és clar que tractant-se de lleons no hi pot haver res d'euskèric; ell mateix creà *orotsetan* per a estèril; i que en els parlars locals d'Ainhoa i Zaraitze s'hagi arribat a dir del gos, per distingir-lo de la gossa (més important, quan cria) tampoc no sembla raó vàlida. D'un *bildots* de sign. connex parla Mitxelena (*Pasado de la l. vasca*, 173).—

³ Aquesta és l'explicació més simple —i suficient— de la -*t*-. Hi pogué ajudar algun altre factor. Com és sabut, la -*b*s'ensordeix en els cpts. bascos quan va darrere *s* o *z*; i pel mateix fet, atribuït a l'ibèric, explicava Schuchardt *Oros-peda*; tal com, p.ex., els cogn. bascos *Rózpide* i *Arrozpide* vénen de *arrotz* 'forastero, huésped' (*Apell.* 94). Així, doncs, *Orots-bide* passaria a *Orótpide*, contret en *Orospide*, on la força del grup sord *sp* hauria ensordit la *d* següent → *Ororpte* i dissim. *Olo(r)pte* combinació potser preferible; si bé més complicada fonèticament. D'altra banda, en aquests llenguatges les metàtesis sovintegen —majorment en proparoxítons—; així trobem (cites en l'art *Olorda*) *Illurtibas* junt amb *Illurbeda*; també junt amb *Oroz-bide* i anàlegs és possible que vagin coexistir formes metatètiques (com *Oróz-dibe), però reaccionant aquelles contra aquestes en resultaria *Orózbite* etc.

OLORDA

Nom d'una petita serra, amb l'antiga església al cim i cases escampades, formant un antic municipi i parròquia, després agregat a Sarrià, i per tant forma part avui de la gran Barcelona; la muntanya tira a l'ONO. en direcció al Llobregat i Molins de Rei.

PRON.: *ulórdá*, ja ho sentia jo en caminades amb companys col·legials en els anys 1915, 1919 etc; i recordo que pujant-hi amb companys mobilitzats el 1938 oíem d'allí estant el retruny llunyà del gran martelleig dels canons i avions feixistes a la Batalla de l'Ebre.

MENCIONS ANT.: 986: precepte del rei Lotari confirmant els béns i drets del monestir de Sant Cugat entre ells: «alodum que est juxta *Ripollo* et circa *Montecatano* et in valle Mocosca et infra muros civ. *Barchinone*, et in circuito ipsius civitatis contra flumen *Bisaucium* et contra ipsos montes, qui sunt *Orta* et super *Acutellos*, et contra flumine *Lubricato* et contra ipsum *montem Olorda*, et cis et citra fl.